

Kishíró

TORDASI

2000. április

ÖNKORMÁNYZATI LAP

millenniumi különszám

Járj nyitott szemmel, s figyelj!

Az M7-es autópályán gyorsan mész, szeled a kilométereket, és persze meg is szeged a sebességre vonatkozó előírásokat. Sietsz, sietsz haza Tordasra! Ahogy a kijáróhoz érsz, visszafogod magad egy kicsit, most már hazai tájon haladsz, és van miben gyönyörködni.

Kitárul előtted a természet, és a szorgalmas emberek keze munkája. A rózsaszínből pompázó barackos, a harsogó zöld vetés; mindegy, hogy tavasz van, vagy ősz, csak a színek változnak. Ahogy haladsz, már előtűnnek az út két oldalán a házak.

Ha idegen vagy errefelé, kapkodhatod a fejed jobbra-balra, hogy csodálkozó pillantásokat vehess a szépen gondozott házakra, és az út szélén elültetett növényekre, gyümölcsfákra, virágokra.

Ha ismerős vagy, netán itt az otthonod, büszkén nyugtázzhatod: jól haladunk, egyre szebb lesz ez a mi kis falunk! Faluszépitő mozgalmat indítottunk egy évvel ezelőtt, és egyre több embert győztünk meg arról, hogy még nagyobb összefogással sokkal szebbé és barátságosabbá tehetjük lakóhelyünket, otthonunkat, kertjeinket.

Most lépj a fékre, és engedd el azt a kis rozsdás, de még jól működő járgányt, irányjelző helyett a karját kinyújtó idős bácsit (úgy 80 éves lehet) kicsiny utánfutóján ásó, kapa, kassa, vizes butykos. Dolgozni megy a FÖLDRE, amit talán még az édesapja, vagy még annak is az öregapja hagyott rá. Rendületlenül műveli, a gazé és az enyészeté a föld nem lehet. De lehet, hogy az Öreghegyre igyekeznek, hogy szőlőjét művelje, és megkóstolja a tavalyi bort.

Kíváncsi lettél az Öreghegyre, ugye? Lehet, hogy neked domb (a valóságban is az) de nekünk, tordasiaknak ez igenis HÉGY. De még mekkora! Nem is tudod körbejárni egy nap alatt, főleg ha minden szőlősgazda kedves invitálásának eleget teszel. Jobbnál-jobb borok kerülnek ki a parányi pincékből, jobb lesz, ha az autótát szépen lezárod és gyalog mész!

De még mielőtt az öreghegyi kirándulásra adnád a fejed, előbb gurulj csak végig a falun, hiszen van még látnivaló bőven. A legjobb, ha tavasszal járod körbe, mert az ébredő természet megannyi csodájával találkozol. Nincs ház, nincs épület, mely előtt ne pompázának virágzó fák, apró növények, és az ezekről gondoskodó emberek.

Netán sportolni támad kedved? Sebaj, itt azt is lehet, teniszezhetsz, kosárlabdázhatsz, sőt még focizhatsz is a csodálatosan rendben tartott, nyárfákkal körülvett sportpályákon.

Ha még az állatokat is szereted, nosza itt a helyed, felülhetsz a ló hátára, és ebből a dimenzióból is szétnézhetsz nálunk, de ezt már nem árulom el, gyere és nézd meg!

Minden erőnkkel azon vagyunk, hogy széppé, barátságossá tegyük környezetünket, legyen az fiatal, legyen az idős, mindenki azon munkálkodik, hogy ez a kicsiny település barátságos, tiszta és szép legyen.

Csak nem kíváncsi lettél rá? Ülj a kocsidba, és gyere: lehet, hogy már te sem leszel idegen, lehet, hogy hamarosan itt leszel otthonra te is.

Ress Mária

SZTRÁNYAI MIKLÓS

„Az én falum” (tordasi zsengek)

Fent vagyok a domboldalon,
Végignézek kis falumon,
Mennyi minden köt e tájhoz.
(1957. X. 1. - 1997. X. 1.)

I.

A falutól az állomásig

...anyám öléből,
öledbe hullva,
sárgult leveleken,
sáros nyomot hagyva,
hosszú az út:
a falutól,
az állomásig...

II.

Hazafelé

...hazafelé
lejtőn
viz
az út,
a szélső házig
követ az állomás,
ritkul a
vonatkürt,
elmarad a város,
sűrűsödik a kutyaugatás.

(2000. II. 24.)

Önkormányzat az új évezred küszöbén

Az Alkotmány által rögzítettekre figyelemmel a helyi önkormányzatokról szóló törvény preambulumban a magyar Országgyűlés kinyilvánította, hogy - követve hazánk haladó önkormányzati hagyományait, továbbá az Európai Önkormányzati Karta alapkövetelményeit - elismeri és védi a helyi közösségek önkormányzathoz való jogait. A helyi önkormányzás lehetővé teszi, hogy a választópolgárok helyi közössége közvetlenül, illetőleg a választott helyi önkormányzat útján és demokratikusan intézze a helyi érdekű közügyeit. Az Országgyűlés, támogatva a helyi közösségek önszervező önállóságát, segíti az önkormányzathoz szükséges feltételek megteremtését.

A helyi önkormányzathoz való jog a választópolgárok közösségét illeti. A helyi önkormányzás gyakorlása közvetett és közvetlen módon nyilvánul meg, mégpedig úgy, hogy a közvetett önkormányzás a választópolgárok által megválasztott képviselő-testület útján, míg a közvetlen önkormányzás népszavazás útján történik. E két nagyon fontos terület elsikkad a hétköznapi életben, a választópolgárok tudatában. Egyértelműen arra várnak, hogy a képviselő-testület oldja meg helyettük a problémát, hogy a testület döntése eleve hatalmi döntés és az néha ellentétes a választók akaratával.

A képviselő-testület döntése mindig a köz, a többség érdekeit tartja szem előtt, természetesen a jogszabályok betartása mellett.

A helyi önkormányzati önállóság lényege abban összegezhető, hogy a helyi önkormányzat - a törvény keretei között - önállóan szabályozhatja, illetőleg egyedi ügyekben szabadon igazgathatja a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket.

Az önkormányzati önállóság fontos garanciája, hogy az önkormányzati döntést az Alkotmánybíróság, illetve a bíróság és kizárólag jogszabály sértés esetén bírálhatja felül.

Az önkormányzat kötelező és szabadon választott feladatokkal rendelkezik. A jogszabály által előírt kötelező feladatok ellátása a település alapvető feltételrendszereinek megteremtésére irányul. A települési önkormányzat köteles gondoskodni az egészségügyi ivóvízellátásról, az óvodai nevelésről, az általános iskolai oktatásról és nevelésről, az egészségügyi és a szociális alapellátásról, a közvilágításról, a helyi közutak és a köztisztaság fenntartásáról; köteles biztosítani a nemzeti és az etnikai kisebbségek jogainak érvényesülését.

Az önkormányzati alapjogokat az önkormányzati törvény a következőkben összegzi:

- önállóan alakíthatja szervezetét és működési rendjét, önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetések és elismerő címeket alapíthat;

- önkormányzati tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. Saját felelősségére vállalkozói tevékenységet folytathat. Kiegészítő állami támogatásra jogosult az önhibáján kívül hátrányos helyzetben levő települési önkormányzat;

- szabadon társulhat más helyi önkormányzattal, érdekeinek képviselete és védelme céljából területi, valamint országos érdekképviseleti szervezetbe tömörülhet, feladat- és hatáskörében együttműködhet külföldi helyi önkormányzattal, beléphet nemzetközi önkormányzati szervezetekbe.

A fentiek túl természetesen a feladatsor sokkal hosszabb, az ellátandó feladatok száma sokkal nagyobb. A település önkormányzata a jogszabályban rögzített feladatokon túl, önként vállalt feladatként, a művészeti oktatást helyezte előtérbe. Természetes az is, hogy az itt élők ügyes-bajos dolgainak intézése, az abban való segítség, a jogi útvesztőkben való eligazodás segítése ugyanúgy a feladataink közé tartozik, - bár ezt semmi nem írja elő - mint például a település egészségügye.

Elért eredményeink, kiépített hazai kapcsolatrendszerünk, fejlődő nemzetközi kapcsolataink pedig feljogosíthatnak bennünket az európai állampolgári cím elnyerésére, mégpedig korábban, mint azt a nagy politika sugallja.

Bízva abban, hogy Tordas község önkormányzata a jövőben is a fenti szellemben működik, elérhetjük, hogy az új évezredben a településen élők részére olyan lakó környezetet és életteret alakíthatunk ki, amely újabb ezer évre biztosítja e település jövőjét.

Márki Ferenc
jegyző

Közművelődés

A faluban közművelődésről már a 30-as évektől beszélhetünk. A község e téren is sokat köszönhet a HANGYA szövetkezeti mozgalomnak. Olyan népjóléti, közművelődési célokot tűztek ki és valósítottak meg, amit a falu lakossága önerőből nem tudott volna megtenni. Mindezt fokozta, hogy 1938-ban a szövetkezet Tordast mintafalu létesítésére szemelte ki. Amellett, hogy a szövetkezet munkát, és viszonylag stabil megélhetést biztosított a lakosoknak, felkeltette érdeklődésüket a művelődés, tanulás iránt, és ezt okos szervezéssel igénygyé formálta, az igényeket pedig kielégítette.

A háború azonban közbeszólt, a szövetkezet 1946-ban megszűnt, és az ÁFÉSZ, mint jogutód tulajdonába kerültek az épületek. A gazdaságilag leromlott faluban csak az iskola látott el közművelődési feladatokat. A színjátszás azonban még így sem szűnt meg, a helybeliek folyamatosan tanultak be újabb és újabb darabokat, például Moliertól a Fösvényt. A mozi folyamatosan üzemelt a kultúrteremben. A könyvtár évről évre gyarapodott. Az evangélikus egyház keretében dalárda működött.

A hatvanas években sem igazán lehetett közművelődésről beszélni. A lakosság nagy része ingázott, főleg budapesti munkahelyekre, de egyre többen tanultak szakmát, egyre többen jártak gimnáziumba, főiskolára, egyetemre - kialakult egy értelmiségi réteg.

Változást hozott az 1971. év, amikor főállású népművelő került a ház élére. Szakkörök, klubok alakultak, átfogva és aktiválva a lakosság minden rétegét. Ez az időszak rövid ideig, 1976-ig tartott. Ezt követően 1984-ig pedagógusok, másodállásban irányították a művelődési házat. A kötelező ünnepélyek megtartásában, a fiatalok önmaguk szórakoztatására szervezett összejöveteleiben és bálók megtartásában merült ki a közművelődés.

A 80-as évek közepére, ahogy az országban, úgy a községben is javult a lakosság anyagi helyzete, a tanács is többet tudott fordítani a falu szépítésére, komfortosítására, ellátására. Igény és lehetőség mutatkozott arra, hogy a leromlott állagú művelődési házban belső felújításokat végezzenek, és főállású népművelőt alkalmazzanak.

1984-től ismét benépesült a ház. Fotó, rajz, kézműves szakkörök indulnak, ismeretterjesztő előadások zajlottak. Népzene és néptáncscsoport is alakult, jó eredményeket értek el versenyeken, sikerrel szerepeltek különböző műsorokban. 1988-ban korszerű gázfűtést kapott a ház. 1989-ben megalakult a nyugdíjas klub. 1991-től ismét vezetés nélkül maradt a ház. Csak gondnoka volt, aki nyitotta-zárta szükség szerint.

1993-ban a képviselőtestület egyik ülésén felvetődött a még mindig ÁFÉSZ tulajdonban lévő épület sorsa. Némi vita után döntés született. A községnek szüksége van a művelődési házra, a benne folyó munkára, a lakosság művelődési igényeinek kielégítésére. A tulajdonjogot rendezték az ÁFÉSZ-szel, és 1994-95-ben megtörtént a teljes felújítás. 1995. telétől már megindulhatott az érdemi munka.

A cél ma az, hogy a művelődési ház biztosítsa a helyet és a feltételeket a lakosság önszerveződő közösségeinek, gondozza a helyi kultúrát, ösztönözze az alkotó kedvet. Feladatának tekinti a művelődési szokások gondozását, gazdagítását, a hagyományőrzést, az egyetemes és nemzeti kultúra értékeinek megismertetését, az ünnepok megtartását, a település környezeti kultúrájának segítségét, klubok létrehozását - életkor és érdeklődési kör szerint.

A célok és feladatok szellemében hagyományainkat őrizük, amikor májusfát állítunk, szüreti felvonulást és bált tartunk, helytörténeti és a népi mesterségek termékeiből kiállításokat rendezünk. Új hagyományokat teremtünk azzal, hogy évente sor kerül az Orbán nap megünneplésére az Öreghegyen.

A Tordasi Kulturális Fórum elindításával módot adunk arra, hogy a faluban élő művészek - népzeneészek, a komolyzene jeles képviselői, keramikusok, szobrászművészek, fafaragók, ötvösművészek, fotóművészek, újságírók, az iskola tanulói - megmutathassák tudásukat, művészetüket, segítve ezzel egy-más megismerését, tiszteletét és nem utolsósorban a lokálpatriotizmus erősítését. A népzenei találkozók, melyet a Tordasi Asszonykórus szervez, megismerhetjük hazánk népzenei kincseit.

Az augusztus 20-i Szent István napi vidámságokra - mely egyben a falunap - tavaly tizedik alkalommal került sor. Meg kell említeni, hogy e nap szinte teljes költségét a helyi vállalkozók adományai fedezték.

Zenés nyáresték keretében a zene különböző, könnyedebb műfajai szólnak meg. A szabadtéri színpad egy kellemes, parkosított környezetben, a szabadidő központ részeként funkcionál, ahol minden létesítmény, focipálya, kosár-, és kézilabdapálya, játszótér, étterem rendelkezésre áll, hogy a falu lakossága kulturált környezetben szórakozhasson, sportolhasson. A szabadtéri színpad jó kiegészítője a művelődési háznak.

Hagyományos még az őszi terménybemutató, ahol lehetőség nyílik a kiskertekben termelt zöldségek, gyümölcsök legszebbjeinek bemutatására.

A dísnövénykertészek felvonultatják gyönyörű virágjaikat, az OMMI Tordasi Fajtakísérleti Állomása a termények sokféleségével, rendszerbe foglalásával az iskola tanulóinak biológia oktatását is segíti. A tsz és a gazdaszövetkezet átfogó képet ad növénytermesztéséből.

Évente 8 - 10 kiállítás szolgálja kulturális értékeink bemutatását, részben a különböző művészeti ágak (fotó, festő, kerámia, textil stb.) jeles képviselőinek megismertetését.

Nemzeti ünnepeinken a Sajnovics Általános Iskola tanulóinak színvonalas megemlékezéseivel tisztelgünk őseink előtt.

Rendszeresen működik a játszótér, ahol a gyerekek népi mesterségekkel ismerkedhetnek, játszhatnak. A nyári szünetekben túrákat szervezünk. A közösségi élet, a rendszeres klubélet fontos szerepet kapott a falu életében.

A nyugdíjas klub, az ifjúsági klub, a játszótér, a kismama klub, a Tordasi Asszonykórus, a faluszéptörzs - olyan közösségek, melyek tagjai élvezik egymás társaságát, érzik

az együttlét, a közös munka fontosságát; nem elhanyagolható e közösségek segítségével bármely rendezvény szervezésében, megvalósításában, nélkülük a népművelő, vagy a közösségszervező egymagában keveset ér.

Mindez nem valósulhatna meg, ha az önkormányzat nem biztosítaná a személyi és anyagi feltételeket. A falu vezetése tudja, hogy a közművelődési igény kielégítése épp oly fontos, mint bármely más szolgáltatás. Ezt rendezetben is szükségesnek tartotta leszögezni.

Bediné Németh Márta
Művelődési Ház igazgató

Az asszonykórus

A faluban összetartó, vidám emberek élnek. Korábban gyakran adódtak összejövetelek, ahol nótával, énekszóval ért véget a munka. Aztán elszaporodtak a tévésatornák, videók, kevésbé mozdultak ki az emberek otthonról. S ha mégis... rá kellett döbenni arra, hogy elfelejtettük a - nem is olyan régen - együtt énekelt dalokat.

1991-ben pár lelkes asszony úgy döntött, hogy elhagyja a kényelmes foteleket, és összeül, hogy felelevenítse, megtanulja a régi szép énekeket. Kis pletyi mellett jókat nótáztunk. Az elfelejtett dallamokat a helyi nyugdíjasklub tagjai segítettek életre kelteni.

Velük gyakran összeültünk, bármilyen alkalom is adódott az együttlétre. Később felléptünk a falu rendezvényein, és nagy sikereket arattunk. Meghívtak bennünket más falu dalos kedvű emberei is. Évenkénti találkozók mutatnak meg tudásunkat. Rákeresztúr, Martonvásár, Besnyő, Nagylók, Székesfehérvár kórusaival szoros kapcsolat alakult ki.

1999-ben a Szlovéniában rendezett népdalkórus-találkozón szerepeltünk Pucanciban. Nyelvi nehézségek nem voltak, a dalok szárnyán egymásra találtunk. Idén őket is várjuk Tordasra.

Az asszonykórus tevékenysége nem merül ki az éneklésben, minden megmozduláson ott vagyunk, „csináljuk” a han-

gulatot, segítünk a szervezésben, rendezésben. Nélkülünk már nem lehet Öreg napja, Tordasiak Találkozója, Orbán nap, Augusztus 20-a, majális, szüreti bál.

A mi iskolánk

A tordasi általános iskolát Sajnovics Jánosról, falunk híres szülőtől névezték el. Nagy büszkeségünkre ebben a faluban van a környék legszebb tanintézete, ami nem is csoda, hiszen Makovecz stílusban Tamás Gábor tervezte. A közelmúltban ünnepeltük új iskolánk tíz éves fennállását, ajtaját 1989. augusztus 20-án nyitották ki először. Sulink a falu közepében van, így minden gyerek nehézség nélkül közelítheti meg. Ezt még az is segíti, hogy a nyolcadik osztályos tanulók közül hetente két-két gyerek stoptáblával vigyáz az úton átkelő kisebb diákokra.

Miután lezajlottak a délelőtti órák, a hazavezető úton a délutáni szakkörökre, programokra gondolunk. Sokféle elfoglaltság közül lehet választani. A művészeti kedvelők néptáncolás, fazekaság, citera, zongora és furulyatanulás közül választhatnak. Néptáncosaink - a PILLIKÉK - az elmúlt évi balatonboglári versenyen harmadik helyezést értek el.

A Sajnovics János általános iskola tanulói a sportban is remekelnek. Egy példa: az 1999. őszi megrendezett kajászói futóversenyen az első három helyezett a tordasiak közül került ki, ráadásul csapatunk a vándorkupát is megszerezte. Focicsapatunk is van, ami a felsős fiúkból áll. A kevésbé energikus felsősök a számítástechnika szakkörön ügyeskedhetnek.

Két nyelv, az angol és a német tanulására van lehetőségünk az iskolában. Ez utóbbi kapcsán kerültünk kapcsolatba egy külföldi testvériskolával a szlovén Pucanciban. Az elmúlt tanév végén a hagyományápoló kézműves-táborba igazgatónk, Dr. Hamza Lászlóné meghívott néhány szlovén tanulót, és élményekben gazdag hetet töltöttünk együtt. Azóta mi és tanulóink is jártak náluk különböző programokkal, pl. néptáncbemutató, falusi-életmód tábor.

Minden diák nagyon izgatott, hiszen tanárainkkal tavasszal erdei iskolába megyünk. De erre még várni kell. Ugyanúgy, mint a sok szavaló, helyesíró, matematika- és szépkiejtési versenyre, ami nálunk hagyomány.

Büszkék vagyunk iskolánkra, ahol gyönyörű környezetben tanulhatunk.

Rácz Marianna
Farkas Noémi
Csizmarik Andrea
Pál Anikó

Tordas történetéből

1943. márciusában a tordasi Hangya telep területén vízvezeték fektetése közben 3 őskori sírt találtak. Ebbe a temetőbe a Kr. u. II-III. században római sírok kerültek. Tordas község közelében két fontos római út metszette egymást: az egyik Aquincumból Tácsfővénypusztára az antik Herculiába vezetett, a másik északról dél felé. A római kori „limesen” húzódó utaknak nagy szerep jutott a későbbi úthálózatok kialakulásában.

Tordas első okmánya 1235-ben keletkezett, amikor II. András király engedélyt adott Salter vitéznek, hogy Tordas birtokát eladhassa Ugri kalocsai érsek öccsének, Csák Miklósnak.

1270-ben Martonvásári Gergely a falut a nyulak-szigeti apácáknak adta el. 1337-ben a budai káptalan a tordasi kőtemplomot jelölte határpontnak Kuldó és Tordas között. Ugyanezen oklevél említi az első szabad királyi út vonalát, amely a királyi székhelytől, Esztergomtól Dorog - Zsámbék - Bicske - Szent László-völgy - Kuldó - Martonvásár - Ercsi - Szekszárd - Mohács - Eszék felé vezetett.

1486-ból származik Tordas hegyközségi szabályzata, amelyben a nyulak (margit)-szigeti apácák és a Tordason szőlővel bíró földtulajdonosok megállapodtak a dézsmálás módjáról és a szőlőhegyi rendszabályokról.

A török hódoltság idején 1562-ben Tordas Szinán bég kezén volt. 1580-ban 7 ház adózott a töröknek. Lakói: Nagy István, Nagy Mátyás, Ercsényi Gáspár, Szabó Balázs, Szabó Lukács, Gyömrei György fia János, Ágoston Gergely, Makádi Pál.

A régi község a török hódoltság alatt elpusztult. I. Lipót császár 1697 nyarán hozzájárult, hogy nemes Sajnovics Mátyás, Győr vármegye jegyzője, valamint nemes Balogh János és örökösök örökjogon a Fejér vármegyében fekvő Tordas, Kálóz és Gyúró prédiúmokat megvegyék.

Tordason született a község nagy büszkesége, Sajnovics János jezsuita atya

(1733-1785), neves csillagász és finnugor nyelvész. Őt 1768-1769-ben csillagászati

megfigyelés ígérete csalta Észak-Norvégiába, Vardó szigetére; ott közben a magyar és a lapp nyelv összefüggéseit is tanulmányozta, és rokonságunkat tudományos műveiben sikerrel bizonyította. Rendtársával, Hell Miksával a legpontosabban mérte meg és számította ki a Nap és a Hold távolságát. Emlékét a szülőházához közeli szobra, nevét a katolikus templom előtti tér és a helyi általános iskola őrzi.

A falu újratelepítésének első dokumentuma az 1713-ban írt úrbéri szerződés, amely teljes vallásszabadságot biztosított a letelepedőknek, 70 évvel megelőzve II. József türelmi rendeletét. Az új honfoglalók főleg Nyitra, Túróc és Pozsony vármegyéből jöttek.

1733-ban nagy tűzvész volt, és ekkor a falu elpusztult. Őt év múlva a pestisjárvány 322 ember életét követelte.

A szinte egészében evangélikus telepések 1790-ben építették fel egyhajós, órapárkányos templomukat, melyben copf oltár látható, jón oszlopokkal. Az 1831. évi kolerajárványban 237 fő betegedett meg, 107 ember meghalt.

A jobbágyság megszűnése utáni első birtokmegoszlási adatok (1869):

- 1-10 hold 172 fő,
- 10-25 hold 22 fő,
- 25-100 hold 3 fő,
- 100-1000 hold -,
- 1000 hold fölött 1 fő.

Éves szolgálk száma 135 fő, napszámosok 47 fő.

A Sajnovics család kihalása után a birtokot 1871-ben ifj. gróf Batthyány László vette meg, s a területet rögtön bérbe adta.

Dreher Antal sörgyáros 1875. november 29-én vásárolta meg az uradalmat és a kastélyt. A XVII. század végén épült bonyolult alaprajzú kastély homlokzatait a

Dreher család historizáló – romantikus Tudor-stílusban átépíttette. A kerti homlokzaton a Dreher-címer látható. A díszterem lovakat és vadászebeket ábrázoló olajképei Ottó

Walter 1899-ben készült munkái. A Dreher család a kastélyban látta vendégül V. György angol királyt még, mint trónörökösöt, egy vadászat alkalmából.

A római katolikus Gyümölcsoltó Boldogasszony barokk plébániatemplom épült 1755-59 között. Az Angyali üdvözlés oltárkép - XVIII. századi olajfestmény. A templom mellett áll Nepomuki Szent János 1725-ben készült szobra. Csupor Zoltán Mihály plébános úr az eredeti helyéről - ami a Cifra-híd előtt volt - a templomhoz vitette. A Szent Anna szobor a gyermek Szűz Máriával 1759-ben készült.

1785-ben, 95 házban 132 család élt, a lakosság száma 682 fő volt. 1857-ben 794 fő, 1930-ban 1478 fő.

Az Első Világháború az egész falu életét megváltoztatta. Aki csak egy kicsit is alkalmas volt, bevonult katonának. 85 hős katona maradt a harctereken, nevüket emlékoszlop őrzi.

A két világháború között a földek már nem tudtak az egész lakosságnak biztos megélhetést adni. Ekkor megerősödött a szövetkezeti mozgalom gondolata, amelynek Podhraczy János evangélikus esperes volt a vezetője. A községben már 1904. óta működött a Hangya Szövetkezet, saját boltja volt, és 1914-ben már állt a tagok közreműködésével épített székház is. A tagság tökeigényének kielégítésére 1910-ben megalapították a helyi hitelszövetkezetet az Országos Központi Hitelszövetkezet tagszövetkezeteként. A tejtermelők az értékesítés biztonsága érdekében Tejszövetkezetbe tömörültek, 1935-re székházuk és saját tulajdonú tejbegyűjtő állomásuk üzemelt. A lakosság önszerveződésének szép példája a Tordasi Tűzoltó Testület, kocsijuk a benzinkút előtt emlékeztet önfeláldozó munkájukra.

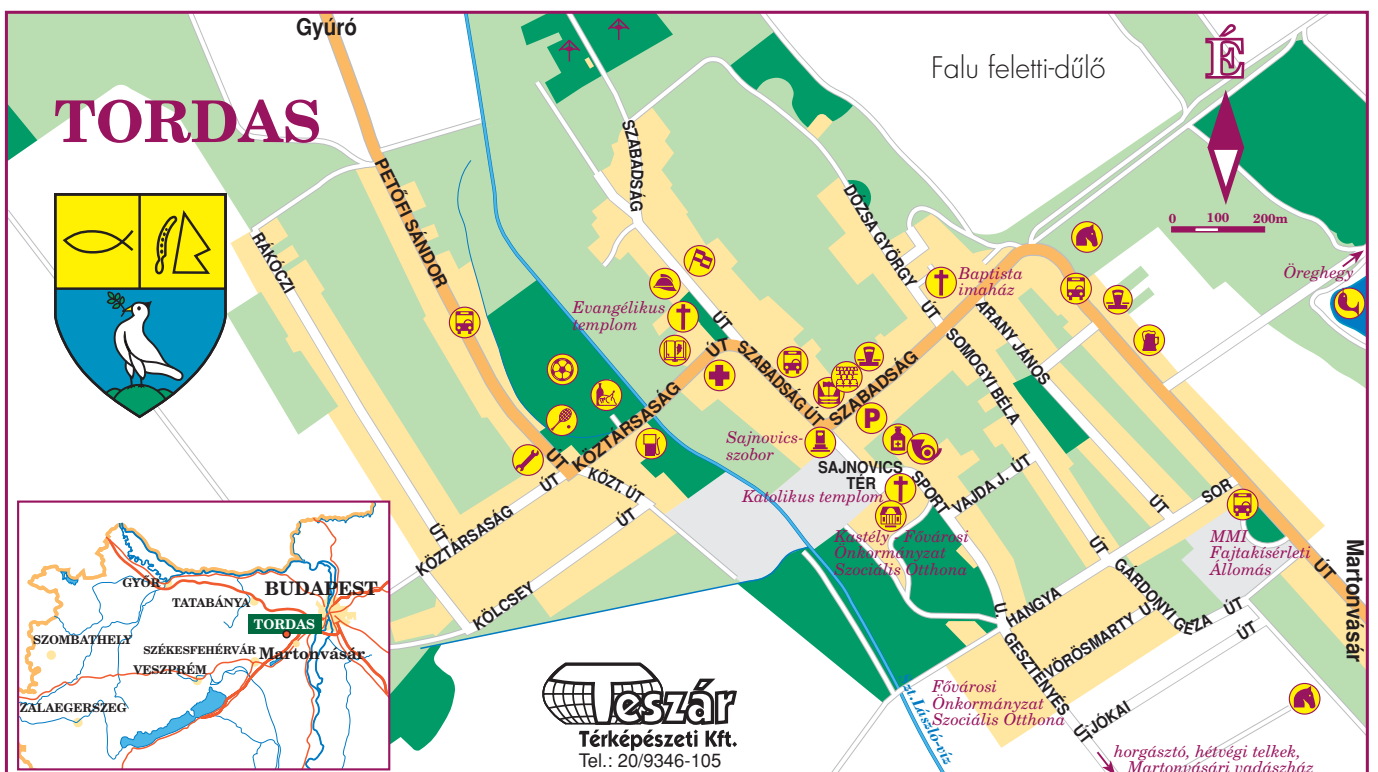

Ilyen előzmények után nem csoda, hogy 1938-ban a Hangya Szövetkezet Tordast választotta ki arra, hogy dán mintára az ország első Hangya Szövetkezeti Mintafaluja legyen. A faluban lévő, ma is működő középületeket, a kultúrházat, a vendéglőt, a Fajta-

kísérleti Állomást, az orvosi rendelőt, a régi postát és tornatermet a Hangya Szövetkezet építette. A II. világháború a tervek teljes megvalósítását sajnos keresztülhúzta.

Toman Ilona

...a kövek fognak kiáltani...

A török háborúk alatt a faluval együtt a régi templom is elpusztult. Az ófalu, a mostani feletti dombon, az ún. falufeletti dűlőben volt, ma már nyoma sincs. Balasovitz Márton, aki 1814-ben megírta a gyülekezet történetét, a régi templomról azt írja, hogy „falai még elég tekintélyesen kiemelkednek”. A köveket azonban egyre hordták az emberek, s mivel a mezei munkát is akadályozta, lassan teljesen lebontották. Tuppi András lelkész a régi templom falainak köveiből építette a parókia kőkerítését, ami még ma is áll.” (Részlet a Tordasi Evangélikus Egyház rövid történetéből.)

Megmozdított bennem valamit ez a híradás, talán egy követ, vagy inkább csak egy gondolatot? A régi templom köveit széthordták, mert ahol volt, ott útban volt.

Ezek a kövek részben a parókia mellett most is álló falban vannak, de sok közülük talán lakóházak alapjában, vagy „sarokköveként” találta meg „végső” helyét. Ott tanúskodnak tovább, ott építenek tovább, talán családi fészket, vagy istállót, de biztos alapot.

Eszembe jut egy valószínűleg sokak számára ismerős történet a Bibliából, amikor Jézus számarháton bevonult Jeruzsálembe, a tömeg ünnepe, ősi váradalmakat fogalmazott meg hozsannázva, és ez néhány akkori vallási vezetőnek nem nagyon tetszett. El akarták hallgattatni őket: „Mikor pedig már közeledett az Olaj-fák hegyének lejtőjéhez, a tanítványok egész sokasága örvendezve fennhangon dicsérni kezdte Istent mindazokért a csodákért, amelyeket láttak, és ezt kiáltották: „Áldott, a király, aki az Úr nevében jön! A mennyben békesség, és dicsőség a magaságban!” A sokaságból néhány farizeus ezt mondta neki: „Mester, utasítsd rendre tanítványaidat!” De ő így válaszolt: „Mondom nektek, ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani.” - Lukács 19, 37-40.

„Mondom nektek, ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani.” A kövek fognak kiáltani, de lehet, hogy csak halkán, alázatosan mesélnek ősünk hitéről, amit csak velük együtt lehetett kiáltani. Visszhangoznak szent mondatokat, megmentő ígéket, mesélnek könnyekről, amelyek élők és holtak miatt hulltak, és amelyek soha feledésbe nem merülnek, mert... „széthordták” őket, mert útban voltak, vagy „úttá lettek” másként. Beépültek lelki házakba, családi hagyományokba,

erkölcsi tartásba. S ha valaki mégis feledné őket, akkor kiáltanak a kövek. Ha a tanítványok már nem is dicsérik az Istent, majd kiáltanak a kövek, amiket el lehet mozdítani, de újra beépülnek és tartanak, ki tartanak és talán meg- is. Kiáltanak a kövek, amiket szét lehet zúzni, de származásuk, tanúságuk, keménységük és alázatuk ezzel meg nem szűnik. És amikor már nem lesznek emberek, mert elhallgattak, ki-irtattak hitükkel, vagy hitelenségükkel megszűntek azok lenni, lesznek még ezek a kövek parókia kerítésében, házak sarkában, szemfelelen, itt a télben, meleg nyáron, mindenáron, és kiáltanak: „Hozsánna! Áldott, aki az Úr nevében jön.”

Füke Szabolcs
ev. lelkész

A katolikus egyház Tordason

Története azokra az időkre nyúlik vissza, amikor az eredeti görög szó a „katholikus” valóban az akkor még egységes nyugati kereszténység „egyetemességét” jelentette: az Árpád-korra. A temető mögötti dombon kőtemplom állt: a régiiek még látták maradványait, mára nyoma veszett. Föltételezhető, hogy az itt letelepedett, Tétény-nemzet-ségbeli Tordas szálláshelye megfelelt - Szent István rendelete értelmében - tíz kis falu lelki, társadalmi és gazdasági központjának, ahol a környék lakossága „vásárnapon” összegyűlhetett lelki épülésre és ügyei intézésére. A községről 1235-ből tanúskodik az első írásos emlék, 1337-ből való feljegyzés szerint a templom Pest és Fejér megye határát jelölte.

Az évszázadokig zavartalan éveknek a hosszú török uralom vetett véget: a falu 1580-1616 között megsemmisült, a hódítók nyomában kihalt pusztaság maradt az utókorra. A lassú megújulásról tudjuk, hogy az itteni terület Sajnovics Mátyás földesúr birtokába jutott, aki a mai helyén új falut épített. Udvarházát többségében katolikus cselédségének lakásai vették körül; ezért épült föl itt

a mai katolikus templom, 1758-1760 között.

Az 1713-ban létrejött úrbéri szerződés alapján a Felvidékről betelepülő evangélikus szlovák lakosság mellett a katolikus

népesség kisebbségbe került: ennek megfelelően szerepe a falu életében a továbbiakban jelentéktelen maradt. Egyház-szervezetileg jó kétszáz évig hol Vál, hol Gyúró filiája volt, lelki gondozását egy időben a Sajnovics család házi lelkésze látta el.

1946-ban lett önálló lelkészség, 1964 óta pedig plébánia. Negyven éven át itt húzódtott meg a fölösztalott szalézi rend tagja, a tudós és műgyűjtő Csupor Zoltán Mihály. Sokan emlékeznek szeretettel alakjára, a nehéz időkben is lelkes kulturális, ismeretterjesztő munkásságára. Értékes gyűjteményét végrendeletében Gödöllő város múzeumára hagyta.

Az itteni közösség egyház-szervezetileg előbb a pázmándi, majd a váli plébános illetékességébe került. A folyamatos lelkesítő teendőket jelenleg helyben lakó diakónus látja el. A mintegy négyszáz lélekszámú betelepülők révén lassan gyarapszik. A 11 órás vasárnapi liturgiánk látogatottsága, a szentségek vétele szépnek mondható. Jó képzettségű organista biztosítja a színvonalas énekkíséretet. 1996 óta rendszeres hitoktatás folyik az iskolában.

Teszár Tibor
diakónus

A tordasi baptista gyülekezetéről

A Dózsa György utcában sétálva hamar észreveszünk egy különös házat. Jellegzetes homlokzata, hetente 3-4 alkalommal nyitva levő ajtaja elgondolkodtatja az embert: „Kik lakhatnak itt? Mivel foglalkoznak?”. Ha megkérdeznénk a tordasiakat, valószínűleg nem mindenki tudna felvilágosítást adni az ott élőkéről, de remélem, az utcában lakók lelkesen mondanák: „A baptista gyülekezet imaháza ez!”.

Közösségünk jelenleg 7 tagból áll. Kevésnek tűnhet ez a szám, de gyülekezeti tag nálunk csak az lehet (a Bibliában leírtak szerint), aki megvallja bűneit Istennek, elfogadja az Ő kegyelmét, életét a Szentlélek vezetésére alá rendeli, legyen akár 8 vagy 88 éves, s hitét megvallva mások előtt, engedelmeskedve az Úr Jézus parancsának, aláírja magát. Szeretettel élünk, szolgálunk egymásnak és legfőként Istennek. Alkalmainkat 15-20-an látogatjuk gyermekeinkkel együtt, és reméljük, tovább fog gyarapodni a gyülekezet.

Fodor Benjámintestvér a másik alapító taggal, Toman Istvánnal együtt hirdették az evangéliumot Toman testvér házában, később Mária Lajosnál, majd egy imaházát átalakított régi családi házból. A taglétszám 1932-ben 31 fő volt, ami az új imaház építéséig fokozatosan csökkent (elhalálozások, elköltözések).

Az új imaház építése 10-15 emberrel kezdődhetett el, 1940. közepén vették meg az építési telket az akkor élő testvéreink. Telek-könyvi zavarok miatt a munkát csak 1944-ben kezdhették meg. Addig a tagok által önkéntes adakozásból befolyt összegben építési anyagokat vettek. Az építkezésben mindenki kivette a részét. Segítségét más gyülekezetektől, sőt az itt élő „régis vasárnapi iskolások”-tól is kaptak. Amikor elfogyott a pénz, emberfeletti erővel próbált adakozni, aki csak tudott. 1944. október 29-én nyitották meg a ma is álló imaházat.

Gyülekezeti alkalmainkra (vasárnap 10 óra, 16 óra, szerdán 17 óra) mindenkit szívesen látunk, az ajtó bárki előtt nyitva áll.

„Nem csak a húszéveseké a világ...”

Talán a címből is kiejlik, hogy a nyugdíjasokról, szűkebb értelemben a nyugdíjas klubról szeretnék írni a teljesség igénye nélkül - arról, hogy ebben a kis közösségben mivel foglalkozunk, és mivel igyekszünk egy kis vidámságot vinni az idő múlásába.

Jelenleg 37 tagja van a klubnak. Év eleji előkészítő összejöveteleinken bizony vannak heves viták, hiszen arra törekszünk, hogy minél színesebb legyen a program. Mit kell ez alatt érteni?

Olyan helyekre szeretnénk például kirándulni, ahol még nem voltunk. Kis országunkban sok szép terület van, amelyet még látni, és benne gyönyörködni volna jó. Igen ám, de ebbe már az anyagiak is beleszólnak. Az önkormányzattól kapunk ugyan bizonyos pénzügyi keretet, de a busz költségéhez még

pótolnunk kell. Kirándulásainkat nyárra, az iskolai szünethez igazítjuk, mert a nagymamák, a nagypapák ekkor vihetik magukkal unokáikat. Ilyenkor a vidámság megsokszorozódik.

A betelátogatást, sajnos, csak esetenként tehetjük meg, mert bizony a mi korosztályunknak hol itt, hol ott, de mindig fáj valamije. Bármennyire is szeretnénk mindenkit - aki arra rászorul - meglátogatni és segíteni, ez már meghaladja az erőnket. Névnepokat tartunk, mégpedig félévenként. Ez oly módon történik, hogy az első félévben névnepozók, majd a második félévben névnepozók gondoskodnak a többiek megvendégeléséről. Csodálatos módon terítjük meg az asztalokat, amelyeken az ennivalók kavalkádjá kínálja magát. Szerintem a tordasi asszonyok cukrászathetségükkel bármely cukrászipari vállalatnál megállnák a helyüket. Ahány névnepozó, annyi féle sós, édes sütemény, torta és

szendvics, mind - mind a tálakon. Üdítőket viszünk, de a szőlősgazda férfiak borocskát is hoznak, melyből mindenki kedvére kóstol-gathat. Az ünnepélyességet fokozza, hogy az egyik kertész virággal kedveskedik a névnepot tartóknak. Jókedvünkben ilyenkor dalra fakadunk, és a sok szép magyar nótával zárjuk az ünnepséget.

Kis közösségünkben a meghittség és az egymás iránti szeretet dominál. Ennek jegyében ünnepeljük meg a karácsonyt, díszítjük fel a karácsonyfát, és ajándékot is talál mindenki a fa alatt. A szilveszteri mulatságra is mindenki gyűjti az erejét, hogy jókedvvel kezdhesse el az új esztendő.

Minden hónap első hétfőjén találkozzunk a klubban, tapasztalatokat cserélünk, politizálunk és - mi tagadás - pletykálkodunk.

Majdányi Ibolya
klubtag

Ifjúsági klub Tordason

Az ifjúsági klub a művelődési házban működik pénteki és szombati napokon. Ilyenkor kerülnek megrendezésre a hatalmas kártyapartik, az asztalitenisz mérkőzések, és persze a zenehallgatás is elmaradhatatlan része a szórakozásnak.

Segítjük egymást a tanulásban is,

úgy, hogy egy-egy nehezebb házi feladatot együtt oldunk meg, valamint olyan, a fiatalokat érintő problémákat beszélünk meg, amelyeket otthon a szülőkkel nem szívesen vitánk meg.

A klub tagjai az utóbbi időben részt vesznek a Fejér megyei klubtalálkozókon, ahol ügyességi és sportversenyeken, szellemi vetélkedőkön mérjük össze tudásunkat. Ed-

dig két első és egy harmadik helyezést tudhunk magunkénak, de a cél természetesen az önfeledt szórakozás; nem a győzelem. A falu rendezvényeinek szervezésében és lebonyolításában szívesen segítünk.

Varjas Tamás
klubtag

A Horgász Egyesületről

Egyesületünk 1986. július 16-án alakult. Mintegy 50 segítőkész emberrel, nem egészen egy év alatt kiépítettük a tó medrét, és 1987. május 1-én megtartottuk a tó megnyitójára rendezett horgászversenyt. Ekkor a taglétszámunk 139 felnőtt és 30 ifjúsági főből állt. A vezetőség 200 felnőtt és 50 ifjúsági horgászban határozta meg a tó vízterületéhez az ideális taglétszámot. A nagyon szép környezetben lévő tavunk és a jó fogási lehetőség csábította a horgászokat e területre. Így 1995-re elértük a meghatározott taglétszámot. Ebben az időszakban még a horgászokra jellemző türelemmel rendelkeztek tagjaink. Sajnos ezután bekövetkezett az, amire senki sem számított. Egy nagyon hosszú hideg tél miatt, valamint azért, mert a mintegy 5 hektáros tavunkban a halmennyiség több volt a megengedettnél (főleg busából), mintegy 100 mázsa hal elpusztult.

Hogy a tó ma újból „üzemel”, az megint annak a kb. 50 embernek köszönhető, akik még a tavasz beállta előtt a jég alól időben kiszedte az elpusztult halakat. Így a víz fertőzése nem volt nagy mértékű. Egyszerű klórozással és folyamatos vízáttemeléssel helyreállítottuk a víz minőségét.

Mai taglétszámunk 142 felnőtt, 20 ifjúsági horgász és 24 gyermek. Tény, hogy sokan közülük már nem olyan türelmesek, mint az alapítók: ha leugranak egy-két órára horgászni, és nem fogják meg a remélt halat, máris nemtetszésüket nyilvánítják. Természetesen maradtak még igazi horgászok is, akik a sport szépségéért járnak le a tóra, és mindent megtesznek azért, hogy kedvelt szenvedélyüknek még sokáig hódolhassanak. Szerencsére ők vannak többen.

Farkas János
az egyesület elnöke

Sportegyesület

A tordasi sportegyesület elsődleges feladatának tartja a községben a sportolási lehetőség biztosítását, a feltételek megteremtését. Gyönyörű fekvésű, csodálatos sportcentrum létesült a falu összefogásával. Első osztályú labdarúgópálya, aszfaltozott kézi- és kosárlabdapálya, fallabda és teniszpálya- mindez Makovecz stílusú szabadtéri színpaddal, teniszházzal, szép parkkal övezve.

A sport keretén belül több szakosztály működik: labdarúgó, tenisz, lövész, női foci, autó- és motorsport. Labdarúgóink a megyei II. osztályban szerepelnek, ifi és felnőtt csapattal. Autocross versenyzőink a Duna kupa versenyein indulnak.

Teniszélet Tordason

1997. elején egy lelkes kis csoport elhatározta, hogy teniszézési lehetőséget teremtsen Tordason. Az önkormányzat ebben kiváló partnernek bizonyult, mert egyrészt területet, másrészt komoly szervezési munkával rengeteg társadalmi munkást biztosított; az építés során több mint hatvan tordasi polgár segített ilyen-olyan módon. Ennek révén a három salakos pálya májusra elkészült.

A következő évben a versenyszakosztály igényei miatt ezt még egyvel megtoldottuk, azóta van négy pályánk. Szintén 1998-ban készült el az iskola építészete, Tamás Gábor által tervezett klubház, melynek azóta is mindenki csodájára jár.

A teniszszakosztály hármas célkitűzéssel működik: versenyzés, utánpótlás nevelés és szabadidős sport. Az évi 6.000,-Ft-os bérleti díj fejében bárki egész évben használhatja a pályát, és ezt sokan meg is teszik.

Az utánpótlás-nevelés érdekében komoly áldozatokat vállal a szakosztály, ugyanis minden gyerek számára ingyenes játék- és edzéslehetőséget biztosítunk, hogy ezt a szép és egészséges sportágat

minél szélesebb körben elérhetővé tegyék. Ágotai Emőke nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel végzi az edzői tevékenységet, munkájának gyümölcse lassan beérik, reményeink szerint a 12-13 éves fiúk idén már komoly vetélytársai lesznek a nagy klubokban edző hasonló korú gyerekeknek. A teniszező gyerekek számára februárban, 15 gyerekek részvételével, nagyszerű sítábort is rendeztünk, melynek végére Máté Zoli és Emőke mind a tizenöt gyereket megtanította sielni.

A versenyszakosztály férficsapata 1997-ben elindult a megyei bajnokságban és bár csak hajszállal, de meg is nyerte azt; így feljutott az Országos Bajnokságba. Bánhidi Károly volt magyar bajnokkal megerősödve, 1998-ban feljutott a másodosztályba. Közben a második csapat második lett a megyei bajnokságban, így szintén feljutott az országos harmadosztályba. 1999-ben már három csapatunk indult különféle versenyeken.

2000-ben az első csapat ismét a másodosztályban játszik, feljutási reményekkel, a második csapat a megyei első osztályban, a harmadik csapat pedig az idén először indul megyei másodosztály-

ban. Ezen felül június első hétvégéjén ismét megrendezzük a Tordasi Kupát, amely egy magas pénzdíjazású, első osztályú verseny, és amelyen reményeink szerint a legjobb magyar játékosok is részt vesznek majd.

Homonnay Géza
szakosztály elnök

Miért lettem tordasi lakos ?

Kása Béla, fotóművész - Kovács Erika, keramikus

16 évvel ezelőtt mi voltunk az első betelepülők, az első idegenek, akik megzavarták a falu életét. Nehezen fogadták el a jelenlétünket, bár jó nagyokat köszöntünk mindenkinek, ahogy azt nagyapámtól - aki igazi falusi ember volt - megtanultam. Nagy baráti társaságunkat, akik itt-honról és külföldről látogattak bennünket, szintén gyanakvó szemmel nézték. Egy év után már az elköltözésen gondolkoztunk, amikor megszületett első gyermekünk és ezzel megtört a jég. Babakocsi tologatás közben, az utcán egyre több emberrel kerültünk beszélgetésbe. Mára nagyon sokat változott a település. Érdeklődnek munkánk iránt, és mi is szívesen veszünk részt a falu kulturális életében. Azóta több barátunk telepedett itt le, és hozzánk hasonlóan ők is örömeiket lelik a vidéki életben.

Pap László, fafaragó-asztalos - Pap Judit

Én Sepsiszentgyörgyön, feleségem pedig Kolozsváron született. Tordas lett az új otthonunk, itt kezdtük el egy régi, szép parasztház felújítását, melyben lakást és műhelyt alakítottunk ki. A fa az, amit megdolgozunk, bútort, ajtókat, ablakokat készítünk belőle. Munkánk legszebb része a régi tárgyak megmentése, renoválása és a fafaragás. A gyerekeknek fafaragó szakkört is tartunk és örömmel látjuk, hogy milyen érdeklődők és ügyesek.

Vas Árpád, népzeneész - Túri Ilona, tanár

1992-ben ismerkedtünk meg a faluval, azelőtt a nevét sem ismertük. Sok helyen keresztünk építési telket, de Budapest közelsége, a különböző létesítmények és a hozzájuk kapcsolódó kulturális és sportélet, a rendezett, szép környezet miatt Tordas mellett döntöttünk. A falu egyik legszebb részén építettük fel kis házunkat. A falubeliekkel hamar jó kapcsolat alakult ki. Már az építkezés során is sok segítséget kaptunk. Ittlétünk óta sikerült hagyományt teremteni a „Tordasi Kulturális Fórum” nevű rendezvényel, melynek közösségformáló ereje nagyon jelentős. Célja a Tordason élő, különböző művészeti ágakkal

(zene, tánc, fotó, képzőművészet, irodalom) foglalkozó személyek, csoportok bemutatása.

Szabó Szilárd, művészeti vezető - Németh Ildikó, néptánc oktató

Régi jó barátunk biztatására vásároltunk meg egy felújításra szoruló parasztházat 15 évvel ezelőtt. Akkor még nem laktunk itt, de egyre jobban vonzott bennünket a falusi életmód hangulata. Harmadik gyermekünk megszületése után már biztosak voltunk benne, hogy itt sokkal egészségesebben és nyugodtabb körülmények között élhetnek. Munkánk - a néptánc oktatás és a martonvásári Százszorszép Táncegyüttes vezetése - egyre inkább ide és a környékre kötött bennünket. Azoknak a gyerekeknek a szüleivel, akiket mi tanítottunk táncolni, hamar jó kapcsolat alakult ki, nagyon segítőkészek voltak.

Petz Ernő, energetikus mérnök - Nótáros Éva, közgazdász

10 éve hallottunk először Tordasról. Egy jóbarátunk mutatta meg nekünk ezt a csendes, hangulatos falut mondván, itt menedéket találunk a zsúfolt, zajos Budapest után. Igaza lett. Annak idején kicsit vad ötletnek tartottuk a vidékre költözést, mégis belevágtunk az építkezésbe. Mára igazán tordasinak érezzük magunkat, bár munkánk továbbra is Budapesthez köt. Amikor hazaérkezünk, csend és nyugalom vesz körül bennünket. A házkörül teendőik pedig igazi kikapcsolódást jelentenek a hétköznapi irodai munkája után. A legkellemesebb talán mégis az, amikor egy pohár sörrel kiülünk a teraszra, és nézzük, hogyan hancúroznak a gyerekek a kertben.

Konczos Tibor, villamos mérnök - Salamon Sarolta, pszichológus

1994. tavaszán költöztünk Tordasra. Közeli rokonaink élnek itt és Martonvásáron, de ami igazán megtetszett, az a település szép fekvése, falusias jellege. Budapest és Székesfehérvár közelsége is szerepet játszott a döntésünkben. Nagy telken álló felújítandó házat kerestünk, s aki keres az talál. Az elképzelt csöndet és nyugalmat a forgalom növekedése, a gabonaszárító és a disco zaja zavarja. A falu fejlődése és szépülése a szerény lehetőségekre tekintettel nagyon rokonszenves, és ami talán a legfontosabb, az eltelt öt év alatt sok barátra találtunk.

A hegy barátai

Az Öreghegyen alpesi levegő van.

Ezt a tudományos(?) megállapítást a hegy(?) egyik nagy öregje hagyta ránk, s tudtommal még senki nem nézett utána, hogy az előkelő minősítésnek van-e alapja. Talán azért, mert - éghajlati értelemben - a mondat valóságtartalma nem is olyan fontos. Sokkal lényegesebb az, ami viszont mindannyiunk számára teljesen egyértelmű: az Öreghegy humán klímája, emberi hangulata.

Majd harminc esztendeje, amikor néhai kertészmérnök barátom rábeszélte Tordason egy zártkerti telek megvételére, kollégáim-ismerőseim nem győztek sopánkodni: „Fogalmad sincs, mit vállalsz! Rabszolgája leszel a földnek, elszigetelődsz, elzárod magad a világtól...” A sajnálat fölösleges volt. Először is: az Öreghegy másfél kilométerre van csak a falutól; csak annyira távol, hogy ne tartozzon hozzá, valójában nagyon közel, s még az autópályától sem esik messze. Másrészt - ezt nem tudhattam előre, de hamarosan kiderült - a hegyen a társadalom oly sokféle képviselőjével találkoztam-találkozom minden alkalommal, amennyivel még újságíróként sem tudok összejönni ennyire koncentráltan. Szomszédaim között van asztalos, orvos, bányamérnök, tanár, szobafestő, vállalatvezető, rendőr és éjjeliőr egyaránt, s csak

azért nem sorolom tovább, mert ez sem elsődleges: az Öreghegy alaptulajdonságai közé tartozik, hogy aki a szőlőt metszi, a kertet ássa, vagy a borát kínálja kóstolásra, az - hegybarát. Aki itt gazda, szomszéd vagy akár

látogató, először mindig az időjárásról, a teniszről, a várható vagy a már betakarított termésről, a gyümölcs ízéről, a bor bukójáról beszél; ez ugyanúgy természetes, mint ahogy a szibériai rénszarvaspásztor is előbb az állatokról érdeklődik, és csak utána a család egészségéről. A világ innen távol marad, még ha jelen is van a drága permetszerek vagy az előző esti tévéműsor révén. A fő és a közös téma azonban mindig maga a „hegy”. Ezért jöttünk ide, ezért szeretjük.

Képmutatás és hamisítás lenne persze, ha a zártkerti telektulajdonosok közösségéről egyoldalúan idilli képet festenék. Sem az őszi sárdagasztás, sem a feltört tenyér, sem pedig a gyommal való viaskodás nem tartozik a romantika fogalomkörébe. A hegybarátok között is előfordul összezerzés, félreértés, és hiába tartozunk össze, hiába vagyunk egymásra utalva, be kell vallani: még mindig nem működünk igaz közösségként, ha útjavításról, vagy más tehervállalásról van szó.

Valami azonban mégis összetart bennünket. Nevezhetjük ezt alpesi levegőnek, természet-imádatnak vagy akármi másnak, tény, hogy mi, öreghegyiek sok mindenben hasonlóan

érezünk és gondolkodunk. Talán egy kicsit mások is vagyunk. Nem tudom, felfigyelt-e valaki rá, hiszen számunkra természetes, hogy itt mindenki Péter, Laci, Feri és Zoli. És azt is tudni kell rólunk, hogy tisztelettel, szeretettel idézzük meg éveket múlva is azokat, akik közülünk, a hegyről mentek örökre el - Bandit, Józsi bácsit, Pista bácsit; s hogy eszünkbe sem jut megemlíteni azokat, akik hűtlenek lettek. Ez utóbbi nem bosszú a részünkről, csak annak tudomásul vétele, hogy ők már - nem tartoznak közénk. Nem öreghegyiek.

Csák Elemér
újságíró, tordasi lakos

